

Σεμινάριο

ΣΦΥΡΗΛΑΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ - Ο ΡΟΛΟΣ
ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ

Γιώργος Καββαθάς
Αντιπρόεδρος ΓΣΕΒΕΕ

Αθήνα,

14 Φεβρουαρίου 2011

Με την στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

**ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ
ΕΛΛΑΔΟΣ**

**Γ. Σ. Ε. Β. Ε. Ε.
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1919**

**ΣΦΥΡΗΛΑΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ
ΔΙΑΛΟΓΟΥ – Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ**

1^ο Στρογγυλό Τραπέζι

**Συλλογικές διαπραγματεύσεις και κοινωνική συνοχή σε Ελλάδα και
Ρουμανία: Η εφαρμογή της συμφωνίας – πλαίσιο για μια αγορά χωρίς
αποκλεισμούς**

Αθήνα, 14 Φεβρουαρίου 2011

Αποτελεί βασική αρχή για την ΓΣΕΒΕΕ, η συμμετοχή σε κάθε συζήτηση που έχει σαν αντικείμενο τον διάλογο μεταξύ των Κοινωνικών Εταίρων και ιδιαίτερα όταν αυτός αφορά σε τόσο σημαντικά ζητήματα όπως αυτό που πραγματευόμαστε σήμερα.

Η σημερινή μας συνάντηση γίνεται σε μία ιδιαίτερα κρίσιμη στιγμή για το μοντέλο, όχι μόνο των εργασιακών σχέσεων, αλλά και συνολικά για το οικοδόμημα της εργασίας, είτε αυτό αφορά στους εργαζόμενους, είτε σε αυτοαπασχολούμενους και πμ&ΜΜΕ.

Η δυναμική συνεργασία που έχει αναπτυχθεί όλα αυτά τα χρόνια μεταξύ της ΓΣΕΒΕΕ (ως κύριας εργοδοτικής οργάνωσης των πμ&ΜΜΕ καθώς και των Αυτοαπασχολούμενων) και των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων των Εργαζομένων, στηρίζεται σε έναν υγιή και χωρίς αγκυλώσεις δημοκρατικό διάλογο, που στις περισσότερες των περιπτώσεων καθορίζει και τις σχέσεις μεταξύ εργαζομένων και εργοδοτών και κατά συνέπεια στην ουσιαστική παρέμβαση των Κοινωνικών Εταίρων σε αυτό που αποκαλούμε Κοινωνική Συνοχή.

Σαφέστατα, ο ρόλος των Κοινωνικών Εταίρων, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο και καίριο παράγοντα, για την διαμόρφωση της Κοινωνικής Πολιτικής της Ένωσης, ειδικότερα δε στον βαθμό που, με την παρεμβατική δυναμική των συνδικάτων, καταλήγουμε σε εφαρμογή κανόνων και πρακτικών, που διασφαλίζουν την κοινωνική ειρήνη και μέσω του κυρίαρχου αγαθού της εργασίας.

Όσον αφορά την εν λόγω διαπραγματευόμενη συμφωνία – πλαίσιο, είναι γεγονός ότι κάθε προσπάθεια που τείνει να διαμορφώσει συνθήκες «εργασίας χωρίς αποκλεισμούς» δεν μπορεί παρά να βρίσκει σύμφωνους τους Κοινωνικούς Εταίρους.

Δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει όμως, ότι ο διάλογος για την υλοποίηση και υιοθέτηση των βέλτιστων πρακτικών που απαιτούνται για την πραγμάτωση του στόχου, συνήθως είναι τριμερής, από την στιγμή που η αποφασιστική εξουσία βρίσκεται μόνο στα χέρια των εθνικών κυβερνήσεων και κατά κανόνα οι θέσεις των συνδικάτων έχουν μόνο γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα και σε καμία περίπτωση δεσμευτικό για τις κυβερνήσεις που πολλές φορές νομοθετούν ερήμην των Κοινωνικών Εταίρων, ακυρώνοντας έτσι στην πράξη την όποια πιθανή συμφωνία έχουν επιτύχει.

Από την άλλη πλευρά οι εξελίξεις των τελευταίων ετών στον οικονομικό τομέα έχουν διαμορφώσει ένα πλαίσιο αποκλίσεων από την Συνθήκη της Λισσαβόνας και ήδη γίνεται εμφανής η ανάγκη για αναμόρφωση της, στην βάση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει το Ευρωπαϊκό οικοδόμημα.

Όλες οι θέσεις – προτάσεις που διαμορφώνουν το σώμα, της υπό διαπραγμάτευση σήμερα, συμφωνίας πλαίσιο, εν πολλοίς ενσωματώνουν όλες εκείνες τις πρακτικές αλλά και συμφωνίες που έχουν ήδη υιοθετηθεί, στην βάση της χωρίς προσκόμματα, πρόσβασης στην εργασία.

Παρόλα αυτά είναι αλήθεια ότι η ανάπτυξη των αγορών εργασίας, ως περιβάλλοντα, που η ίδια η εργασία ως αγαθό, παρέχεται χωρίς αποκλεισμούς, απαιτεί πολλές φορές, ιδιαίτερη μεταχείριση και αποφασιστική κεντρική παρέμβαση, μέσω νομοθετικών πρωτοβουλιών που θα λαμβάνουν όμως υπόψη τους τις ιδιαιτερότητες της κάθε χώρας μέλους αναφορικά με αυτό τον τομέα και ο ρόλος των συνδικάτων κρίνεται ουσιαστικός.

Θα πρέπει όμως να τονίσουμε, ότι εργοδότες και εργαζόμενοι ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά, αλληλοεπηρεάζουν και αλληλοεπηρεάζονται, ως συγκοινωνούντα δοχεία, και συνδιαμορφώνουν τις πρακτικές και διαδικασίες μέσα στις οποίες καλούνται να λειτουργήσουν.

Πάντως, πέρα από κάθε δυσλειτουργία, που προκαλείται από την ίδια την «δυσανεξία», που μπορεί να εμφανίζει το πολιτικό σύστημα, στην υιοθέτηση των θεωρητικών κανόνων και νορμών, που το ίδιο προσδιορίζει, είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι δεν μπορούμε να παραμένουμε δεσμευμένοι, στο

να παράγουμε δεκάδες έγγραφα που τυπικά μας δεσμεύουν στην υιοθέτηση μέτρων και κανονισμών, ουσιαστικά όμως αυξάνουν το γραφειοκρατικό και διοικητικό κόστος, αποθαρρύνοντας κάθε πραγματική ποιοτική μεταβολή στην αγορά εργασίας.

Πολλές φορές έχουμε τονίσει, ότι:

« Η συμβολή των κοινωνικών εταίρων στην έρρυθμη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, αλλά και στη διαδικασία εκπόνησης των δημόσιων πολιτικών δεν μπορεί και δεν πρέπει να περιορίζεται στη συμμετοχή τους σε αδιέξοδες διαδικασίες κοινωνικού διαλόγου, που επί της ουσίας χρησιμοποιούνται ως επίφαση προώθησης της συμμετοχικότητας και μίας καλύτερης ποιότητας δημοκρατίας. Αντιθέτως, ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων είναι πραγματικά εποικοδομητικός και αξιοποιήσιμος, όταν η συμμετοχή τους στη διαδικασία παραγωγής πολιτικών είναι σταθερή και συνεχής, κατά συνέπεια και θεσμοθετημένη.

Επιπλέον, ένας «ασφαλής» τρόπος ενίσχυσης του πολυπληθούς, πολυπολιτισμικού και οικονομικά ανισομερούς ευρωπαϊκού οικοδομήματος μπορεί να συντελεστεί από τα κάτω, με την ενίσχυση δηλαδή εκείνων των οργανωμένων κοινωνικών δυνάμεων, των οποίων συχνά η άρθρωση των διεκδικήσεων και αναγκών τους διέπεται από έναν υπερεθνικό χαρακτήρα. Αν και μία από τις θεμέλιες λίθους της σύγχρονης ευρωπαϊκής πραγματικότητας είναι αυτός ακριβώς ο πλουραλισμός των οργανωμένων συμφερόντων, η εδραίωση σε εθνικό επίπεδο ενός νεοκορπορατιστικού μοντέλου διακυβέρνησης, με την δομική ενσωμάτωση και αξιοποίηση των κοινωνικών εταίρων στο σύστημα διακυβέρνησης, διασφαλίζει τη συμμετοχικότητα, ενισχύοντας παράλληλα την αποτελεσματικότητα των δημόσιων πολιτικών.

Άλλωστε, το Λευκό Βιβλίο για την ευρωπαϊκή διακυβέρνηση υπογραμμίζει την ανάγκη μεγαλύτερης αλληλεπίδρασης μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των εθνικών κυβερνήσεων, των περιφερειακών και τοπικών αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις οποίες εντάσσονται οι κοινωνικοί εταίροι. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στην προώθηση

διαφόρων πτυχών της Στρατηγικής της Λισσαβόνας μπορεί να αποδειχθεί καταλυτική.

Η υλοποίηση των στρατηγικών στόχων που καθορίστηκαν στη Λισσαβόνα - επίτευξη της πλήρους απασχόλησης και ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής - εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη δράση των κοινωνικών εταίρων, καθώς βρίσκονται στην πλέον κατάλληλη θέση για να διαχειριστούν θετικά τις αλλαγές, επιτρέποντας να συνδυαστεί η αναγκαία για τις επιχειρήσεις ευελιξία με την απαραίτητη για τους εργαζόμενους ασφάλεια. Μπορούν επίσης να δώσουν, χάρη στα ποικίλα πρότυπα εργασιακών σχέσεων, τις κατάλληλες απαντήσεις σε προκλήσεις όπως η βελτίωση των προσόντων, η οργάνωση της εργασίας, η προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και η ανάπτυξη πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, οι κοινωνικοί εταίροι και η Κοινωνία των Πολιτών εν γένει μπορούν και πρέπει να συμμετάσχουν περισσότερο στα Εθνικά Σχέδια Μεταρρυθμίσεων των εθνικών κυβερνήσεων. Μάλιστα, η δημιουργία «θεματικών δικτύων», όπου οι αρμόδιοι εμπλεκόμενοι φορείς της Κοινωνίας Πολιτών θα αναπτύσσουν θέσεις, απόψεις και προβληματισμούς, αλλά παράλληλα θα γίνονται κοινωνοί μίας μείζονος δημοκρατικής - συμμετοχικής διαδικασίας, αποτελεί μία πρακτική που είναι αναγκαίο να υλοποιηθεί σε ευρεία κλίμακα, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για την επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής της Λισσαβόνας έχει ιδιαίτερη σημασία όμως και η δημιουργία μηχανισμών προώθησης και εφαρμογής των πολιτικών δεσμεύσεων, που έχουν αναλάβει τα Κράτη-μέλη με την υιοθέτησή της. Η Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε. υποστηρίζει ότι η συμμετοχή των Κοινωνικών Εταίρων και της Κοινωνίας Πολιτών γενικότερα σε αυτούς τους μηχανισμούς είναι ικανή να προσφέρει την αναγκαία κοινωνική νομιμοποίηση στο όλο εγχείρημα, μεγαλύτερες δυνατότητες διείσδυσης στην κοινωνία και κατά συνέπεια καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου και των στόχων της και τέλος την εγγύηση επαρκούς κοινωνικού ελέγχου στις ακολουθούμενες εθνικές πολιτικές. Επικουρικά, τα Εθνικά Κοινοβούλια θα ήταν σκόπιμο να έχουν

μεγαλύτερη και ενεργότερη ανάμιξη στην αξιολόγηση και την εφαρμογή της Στρατηγικής, όπως αυτή μεταφέρεται και στα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων, «μεταφράζοντας» την στα Εθνικά "ακροατήρια", και ανοίγοντας μία συνολική και εφ' όλης της ύλης συζήτηση, για το τι, υπό ποιες προϋποθέσεις και πως πρέπει να εφαρμοσθεί.

Τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε εθνικό επίπεδο θεωρείται, ότι με την προώθηση της συνεννόησης γύρω από τις διάφορες πτυχές της στρατηγικής της Λισσαβόνας, είναι σημαντικό να ενισχυθεί η από κοινού κατάρτιση των εκπροσώπων της διοίκησης και των κοινωνικών εταίρων ούτως ώστε να τροφοδοτούνται οι ανταλλαγές και η εταιρική σχέση. Επίσης με την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού, βασικού εργαλείου της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, σε πολλούς τομείς που ενδιαφέρουν τους κοινωνικούς εταίρους (απασχόληση, κοινωνική ένταξη, συντάξεις κ.τ.λ.), είναι επιβεβλημένη η γνωμοδότηση των κοινωνικών εταίρων σε όλους τους τομείς, τόσο σε σχέση με τους προσανατολισμούς όσο και σε σχέση με το περιεχόμενο των μέτρων που λαμβάνονται, ιδιαίτερα όσον αφορά την εκπόνηση και την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση.

Άλλωστε για την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης, που συνιστά και τη βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης, είναι επιτακτική η εκπόνηση μακροοικονομικών πολιτικών που θα υπερκαλύπτουν το αναπτυξιακό έλλειμμα, το οποίο γνώρισε η Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια (κάτω από 3% που είχε τεθεί ως προαπαιτούμενο για την επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας). Για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης πρέπει επίσης να αναβαθμισθεί η σημασία και η δεσμευτική εφαρμογή από τα κράτη-μέλη των αρχών και των στόχων του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις Μικρές Επιχειρήσεις. Βήμα αναγκαίο, προκειμένου να αποφύγουμε το ενδεχόμενο η επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας να θεωρηθεί πως είναι θέμα κυρίως, ή αποκλειστικά, υποστήριξης των μεγάλων επιχειρήσεων και όχι και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που παραμένουν δημιουργοί των περισσότερων θέσεων εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ένα μείζον ζήτημα για τους Κοινωνικούς Εταίρους και για την μελλοντική προοπτική και φυσιογνωμία τους σχετίζεται με τις (περιορισμένες) πηγές χρηματοδότησης τους, καθώς η απουσία βασικής και σταθερής χρηματοδότησης από την Ε.Ε. οδηγεί τις εθνικές συνδικαλιστικές οργανώσεις σε άμεση οικονομική διασύνδεση με τις εθνικές κυβερνήσεις, που σε περιπτώσεις ανεπαρκών ιδίων πόρων, μπορεί να οδηγήσει σε σχέσεις εξάρτησης, ιδιαίτερα επισφαλείς για την αυτονομία των οργανώσεων. Το αίτημα για απευθείας χρηματοδότηση των θεσμικά αναγνωρισμένων και σημαντικότερων κοινωνικών συνομιλητών των εθνικών κυβερνήσεων έλκει τη νομιμοποίησή του στην επίκληση προάσπισης του δημόσιου συμφέροντος και στον εξ ορισμού θεμελιώδη λειτουργικά ρόλο των κοινωνικών εταίρων στη σύγχρονη συμμετοχική Δημοκρατία, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.»

Η ΓΣΕΒΕΕ ως τρίτοβάθμιο όργανο, έχει θέσει πολύ υψηλά στην ατζέντα των θέσεών της, κάθε διαδικασία που διευκολύνει την προσβασιμότητα στην εργασία χωρίς κανένα αποκλεισμό και μπορεί να το υλοποιεί μέσω κάθε θεσμοθετημένου «εργαλείου» που διατίθεται αλλά και μέσω ενεργητικών πολιτικών που διαμορφώνει σε συνεργασία με τους υπόλοιπους Κοινωνικούς εταίρους.

Η δυναμική που αναπτύσσεται είναι προς την κατεύθυνση που όλοι μας επιδιώκουμε να φθάσουμε, αρκεί η πραγματικότητα να μην μας ξεπερνά.

Η τελευταία έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ καταδεικνύει ανάγλυφα για την Ελλάδα, μία κατάσταση που λίγο απέχει από το να χαρακτηριστεί απογοητευτική για την πμ&ΜΜ Επιχειρηματικότητα, και παρόλο που η απόλυτα θετική στάση που τηρούμε χωρίς παρέκκλιση για υιοθέτηση όλων αυτών των πρακτικών, μπορεί να μην έχει εφαρμογή από την στιγμή που το κλείσιμο ή το πιθανό κλείσιμο των επιχειρήσεων, διαμορφώνει συνθήκες που δεν θα λέγαμε ότι θα αποτελέσουν και το καλύτερο δυνατό περιβάλλον για την επίτευξη του επιθυμητού στόχου.